

előbb már nőül vette Türek Karolinát, ama kitűnő nő, ki életének mindvégig hű társa maradt. 1847-ben Torontál vármegye tisztelte meg táblabíróssággal, s ez évben mint valós. udv. titkár ismét az udv. kancelláriához helyeztetett vissza, s e minőségben vett részt az 1847/s-iki örökre emlékeztető utolsó pozsonyi országgyűlésen, mely a felelős miniszteri rendszert léptetvén életbe, Szalay Ágoston a külügyi minisztériumhoz osztatott be, titkári állásba. 1849-ben súlyos szembaja szőlítá el a közélet teréről. Nyugalomba kellett mennie s közhivatali pályáját csak évek mulva folytatta ismét, de többé nem a közigazgatási ténen, hanem a bírón. 1854-ben a győri megyetörvényszék elnöke lett, 1860-ban a még akkor cs. kir. országos törvényszékek közül a sopronihoz elnökké, 1861-ben udvari tanácsosi címmel és ranggal a már magyar kir. váltótörvényszékhez, szintén Sopronban elnökké nevezetett ki, honnan 1863-ban a pesti váltótörvényszék elnökségébe helyeztetett át, s e minőségében szerzett érdemei, kitűnő szakértelme, elméleti és gyakorlati ténen egyenlő jártassága oly elismerést szereztek működéseknek, hogy 1870-ben a budapesti királyi táblához tanácselnökké nevezetett ki s e hivatal haláláig viselte.

Hivatali nagy elfoglaltsága egy percig sem lankasztotta tudományos irányu szellemi működését s nem csökkentette fogékonyságát a kulturai érdekek iránt. Különösen a történelem, régi magyar és klasszikai irodalom s a műrégiségek iránt ritka értelemmel és kitartó szenvedélyvel viseltetve, mint kutató és mint gyűjtő lón ismeretes és méltó tekintélyre emelkedett.

A magyar tud. akadémiá 1858-ban lev. tagjául választotta a történelmi osztályba, hol székét „Néhány magyar köriratu pecsétről“ szóló értekezésével foglalta el.

Tudományos működése főcéljául azt tűzte ki, hogy míg őcsese László Magyarország polgári és közéleti történetét írja nagy munkájában, melynek a szathmári békeig (1711) lehozásában csak váratlanul bekövetkezett halála gátolta meg, — ő e nemzeti életünkben oly nagy fontosságú korszaknak szintoly érdekes magánéleti viszonyait derítse föl, egykoru magánlevelezésekből, a társadalmi, családi és egyéni élet e leghamisitatlanabb nyilatkozataiból.

Roppant szorgalommal gyűjtött levél-gyűjteményéből az I. kötet, „Négyszáz magyar levél a XVI. századból“ cím alatt meg is jelent (1861-ben) s 1504—1560-ig terjedő leveleket tartalmaz. A második kötetnek 1711-ig terjedő még gazdagabb tartalmához is egészen készen áll az anyag, sőt 1622-ig rendezve és tisztázva is, s e ritka becsű gyűjtemény, a kész anyagból, az elhunyt tudós céljának megfelelőleg kiegészítve, Imre fia kezéből — hiszünk — veendjük is. E gyűjtemény annyi világot vet hazánk ama két század alatti belviszonyaira, hogy abból csak egy sugárkának is kár volna véka alá rejte maradni.

Szintoly érdeklődéssel viseltetett s nem kevesebb jártassággal és műértelemmel bírt Szalay Ágoston a műrégiségek körül is. A lébenyi román stílusú középkori templom, sőt a budavári plébánia (u. n. Mátyás-) templom stílszerű restaurációjának megindításában is nagy része, és végrehajtása körül is igen nagy érdeme van. 1872-ben a hazai műemlékek fentartására rendelt ideiglenes bizottság elnö-

kévé nevezetvén ki, szakértelmével mint fáradhatatlan buzgalommal egyaránt használt ez ügynek, melyet ép oly mértékben kell kulturai, mint nemzeti ügynek ismerünk el. A műemlékek körül alig volt valaki tájékozottabb nála, s öröm és tanulság volt őt azokról beszélni hallani.

Saját régiségggyűjteménye az országban létező magán-gyűjtemények között kétségkívül a legjelentékenyebbek egyike. Kedveletének két főiránya szerint gyűjteményei is két főrésze oszlanak. Egyik a könyv- és levéltári rész, mely régi hazai levelek, kéziratok, kodexek, ényomatványok és régi viaszpecsétek ritka gyűjteményét, összesen mintegy 10,000 darabot foglal magában. A másik a szorosabb értelemben vett régiségtári rész, mely főleg pecsétnyomók-, gyűrűk-, korszók-, tálak- és az ő egyik specialitásából, a művészi metsetű régi fa bábsütő-formákból áll, mely utóbbiakról szándéka is volt egy illusztrált monografiát írni s adni ki.

A társadalomban nemcsak hivatali állásánál, hanem még inkább egyéniségénél fogva, kitűnő helyet foglalt el, szeretetre és tiszteletre egyaránt méltó levén. A köztisztelt számos jeleihez, melyekkel tevékeny élete folyamán részesült, a legfelsőbb elismerés kitüntető jele is járult, midőn 1872-ben a Szent István apostoli királyi rendjének kis keresztjét nyerte.

Az ép testű és szellemű férfi, a mult év október havában kezdett betegeskedni. Folyó évi ápril 7-én váratlanul súlyos szélhűdés érte, s e baj, négy heti szenvedés után, május 5-én vetett véget ama férfi munkás és közhasznú életének, ki azon régi nemes, deli typus egyik szép kinyomatát viselte mind külső, mind belső alkatán, mely honunkban már csaknem kiveszőben látszik lenni, s melynek, még fennlevő egyes példányában, legalább emléket szeretőknél minél tovább megőrizni!

— á — r —

Megemlékezés.

1877. ápril.

Hol vannak a lángszellemek,
Kik mintegy sziporkázó fátyla,
Hogy dalra, tette keltenek:
Üszköt vetettek a világba?

Megénekelték a mezőt,
A dúsán termő rónaszógot;
S mit tán az álom keze szótt,
Az egykori diós nagyságot.

Megénekelték a tatót,
A mely kopaszszá lón a gondtól;
Hol annyi büszke törzs kidőlt,
S most lepve bús avartól, gyomtól.

Csordultig telt volt a pohár —
A szikra óriás lángot szűle;
Kigyúladt az egész határ —
De senki sem rémült meg tőle.

Tyrtaeus és Leonidas
Vetélkedének győzni, halni —
A korszellem mostan de más!
Oly hivatalos, oly alkalmi.

Légy élelmes! a becsület
Ugy is már bujdosásba mégyen —
Testvériddel ne fogj kezét,
Mert rád is átragad a szegény.

S ha méris támad benned egy
Jobb érzés megrázd szikrája:
Tartsd vissza omló könyvedet
Pusztuló nemzetek sírjára.

Pasztói.

Déryné naplójából.

VIII.

Egy új kollega. Német színész magyar színpadon. A kis lány, mint tenorista, bajszszal. Salamoni ítélet.

Most egy ifju jött hozzánk Jászberényből. Ösmerősöm, a főnotáriusnak, *Köszeginek*, ki szomszédunk s atyámnak jó barátja volt, a fia. Igen megörültem, mikor megismertette magát velem. Ő oskolába járt Pesten s egyszer haza vitték ünnepelni. De midőn ismét visszaküldték Pestre, feléje se ment az oskolának, hanem beállított a színházhoz.

Az ifju lehetett tizenhét éves, gyönyörű szép ifju, deli természettel és nagy hajlammal a színészet iránt.

Mondom neki: „Az istenért Lojzi, hogy meri maga az oskolát elhagyni és a színházhoz jönni? Hiszen Köszegi bácsi mindjárt meglövi, ha megtudja, hogy itt van!“

— Soká lesz az, míg ő azt meghallja, hogy én hol vagyok! És ha meghallja is, én nem bánom; mert én nem leszek egyéb, mint színész.

Egyszer, midőn már Lojzi egynehány-szor nagy tetszéssel játszott: berohan apja a fiu szállására töltött fegyverrel. Ha ott találja, rögtön lelövi. De a szerencse ugy akarta, hogy ne találja otthon.

Jön fel dühösen a próbára.

— Bocsássanak meg az urak, — én egy gazembert keresek, ki megszökött az oskolából és az urak menhelyet adtak neki. Hol van?

— Uram! — mondák neki a tagok, — kövesse meg magát! Mi semmi gazembert be nem fogadtunk, tudunkkal. De igen is egy becsületes embernek, egy főnotáriusnak a fiát, ki hajlamban tanusított a színészet iránt, — azt befogadtuk.

— De hol van? csak azt mondják meg az urak: hol van?

— Most nincs itt, mert jelenleg nincs foglalkozása.

— Én meglövöm, a hol találom, — kiáltá az apa dühösen.

— Azt megtiltjuk az urnak, hogy egy szerződött tagnak és pályatársunknak legkisebb bántása legyen. Ne keverje magát bajba uraságod és ne csináljon spektakulumot. Itt becsületes emberek között van s az ur fia szép tehetséggel bír, hajlama nagy, soha se kerül ki a színpadot s ha itt nem, máshol, de még nagy művész válik belőle.

— De én őt nem erre a pályára szántam, neki szebb jövője van, s kitagadom, ha elé nem kerül.

Ott patvarkodott még egy ideig.

— Uram, mondák neki, nekünk itt foglalatosságunk van, bocsásson meg, de —

Ő aztán elment szegény. Még őt nap mulatott Pesten. Addig Lojzi nem játszhatott, el volt bujva ez alatt. De végre haza kellett menni a szegény öregnek s levelet hagyott hátra fia szállásán, melyben megírta, hogy ha a fia nem tér vissza önkénynt az igaz ösvényre, kitagadják mindenedől.

Az is lett a vége. Az öreg várta fiát, várta, több ideig. De Lojzi igen kedvelt színész lett s nem ment haza. Az atyja özvegy ember levén és szép ember, s még nem is igen idős: megházasodott s Lojzinak egy kis öcsese lett, s az atyja arra hagyta minden örökségét s Lojzi ki volt

tagadva mindenből. De ugy látszott, ő akkor is többre becsülte a színészetet, s egy kis szegletességet leszámítva, melyről teljességgel nem tudott leszokni, jó színész is lett belőle s nagyon találoán játszott minden character-szerepet, még „Hamlet“-et is. Az pedig mindig nagy ember volt én előttem, a ki azt jól fel tudta fogni. Szerették is nagyon s Pesten elnevezték a „kis Katzianernek“, ki a németeknek legünnepeltebb színésze volt Pesten, ezt imádták, kivált a női világ, mert gyönyörű szép ember is volt, pompás természettel.

Ez a Katzianer egyszer betanult három szerepet magyarul nagy szorgalommal és ajánkozott, hogy föllép nálunk s eljátsza „Thoringer Gáspárt“, „Rolla“ szerepét „Rolla halála“-ban — a harmadik bizony nem jut eszembe, — talán „Tell Vilmos“ volt.

Föllépett s fölségesen játszott, tömött színház előtt mindig. Én is játsztam vele s mi büszke voltam, hogy Rollában engem választott Elvirájának.

Köszegi is igen hamar fejlődött. Sok tüzzel játszott s szép deli termete is igen emelte játékát. Szerepét mindig igen jól tudta.

Most már mindjárt nagyobbserű darabokat is vehetett elő a társaság.

Egyszer ki akarták osztani a „Falusi borbély“-t. A kisasszonyt Czagányinének adták. Jaj de nincs, a ki Józsefet az első szerelmest és tenort eljátszodja. „A kis Rózának kell eljátszani, különben nem adhatjuk a darabot.“

A „Falusi borbély“ akkor oly kedveségben állott, mint később időkben a „Sevillai borbély“.

— Oh, — mondom — csak ide vele! Csak tessék ide adni! Holnapután meg eljátszom Thoringer Gáspárt, azután meg a vén házmestert, csak ősz szakállt kötök s megvan a házmester.

Nevettek rajtam, hogy haragudtam, a mért nem nekem osztották ki a kisasszonyt. Oda jött Láng s megveregette az arezont.

— Nono! kis paprika! hm! hm! — a „hm! hm!“ meg ez a „nono!“ nála dicséret volt, ritkaság, — nono! hiszen, tudja, én játszom a borbélyt, aztán szeretek magával ott patvarkodni, aztán ugy is el van már a haja vágva.

És adtak a borbélyt. És csakugyan nekem kellett játszani Józsefet. Csináltattam magamnak jó magas steklis topánkát, melynek belül is ki volt tömve a sarka.

Oda jött Láng, mikor már fel voltam öltözve s ki kellett volna lépnem. Egy dugva tartott ecsetet hirtelen elhuzott az orrom alatt. Én tüszköltem, de a bajusz, biz ott maradt, hiába haragudtam, késő volt, nem volt időm lemosni onnan. És a publikum, a mint kiléptem, fölvetett rám s azután is nevetett; hogy adós ne maradjak, én is visszanevettem, de csak ugy, egy kicsit, lopva.

Vida ur igen előzékeny, nemes keblű egy ember volt, a ki minden embert jutalmazni ohajtott, bármi csekély tehetséget vett is észre benne. Ha roppant vagyonnal bír, senki mellette nem szenvedett volna szükségét.

Egy alkalommal történt, hogy egymás után következtek a sok betanulni való új darabok, s a társaság igen meg volt terhelve.

A többi közt olvasó próbát hirdeték

„Attila, a Hunnuk kiralya“ című nagy játékból.

Vida ur is jelen szokott lenni gyakran a próbán, — szenvedélyesen szerette a színészetet, — s most is jelen volt. Mondja egy a színészek közül: „No erre nagy publikum lesz!“

— Majd én is itt leszek a próbákon, — mondja Vida ur, — s ha látom, hogy a darabnak sikere ígérkezik: legyen ez az egész társaság javára előadvá. Az urak most nagyon is kiköltekeztek az új darabokra.

A tagok megköszönték a méltánylást s küldik be a szolgálta Czagányinének a neki osztott szerepet, s kéretik, hogy tessék azonnal a próbára jönni.

Czagányiné is ott lakott akkor a Hacker-házban, a hol a színház volt fölépítve. S azt üzeni a szolgálától: ő nem ér rá a próbára jönni, — most jött haza a piacról, — s csak a kávéját főzi meg előbb, mindjárt beteg lesz és lefekszik.

Erre az üzenetre a társaság igen felboszankodott, de kivált Vida ur.

— Menjen — mondja Vida ur a szolgálának, — hozza vissza a szerepet azonnal. Rögtön utánam küldtek s én fölmentem.

— No kis Róza, — mondja Vida ur — nézze csak itt egy új szerepe lesz tanulni való, mit mond hozzá? Nézze meg, bele mer-e fogni ebbe a kis gyilkosba, hogy három nap alatt betanulja? Hirtelen keresztül lapozom s mondom: „Én megpróbálom, csak azután a publikum ki ne füttyüljön, ha nem leszek képes megfelelni a szerep jellemének.“

— Csak te tanul meg jól a szerepet, el tudod te azt játszani, — mondá Murárynének, s én elvállaltam.

A szerep egy fiatal leány, neve, ha jól jut eszembe *Adelaide*, Attila kedvese. Attila szörnyű zsarnok, kit isten ostorának nevez a nép, összeesküszik ellene s titkon életére törekszik. De Attila jól tud őrizkedni s nem könnyű hozzá férni. Tehát a leányt csábitják el, hogy legyen szövetségesük ez ügyben, s ölje meg Attilát éjjel álmában. A leány bele egyez s megöli Attilát.

Czagányiné csakugyan nem jött be a próbára, így hát a nagy drámai szerep nálam maradt, s minthogy nem az én szerepeltáimhoz tartozott, megígérték, hogy megkapom hozzá a megkívántatokat, egy pompás selyem uszályt és egy elegáns pongyolát, Vida ur megfizeti s a ruha enyém marad.

Nagy örömmel fogtam hozzá a tanuláshoz s három nap mulva előadtuk a darabot. Nagy publikum volt rá.

Másnap arra kérte Vida ur a társaságot, engednék meg, hogy ő ossza el a jövedelmet érdem szerint. Mindenik szívesen beleegyezett.

Kilencz órákor összegyűlt az egész társaság, Czagányinén kívül, ki csak egy helyettest küldött a próba-szobába.

Vida ur osztani kezdte a jövedelmet, s midőn a Czagányiné osztályrészehez jutott, mondja: „Ennyi jut Czagányiné ifiasszonynak havi díja mértéke szerint.“

Fölszólat a Czagányiné küldöttje: „Majd beviszem én az ő részét.“

— Csak legyen az egy kis türelemmel barátoskám! — mondja Vida ur, — mindjárt megviheti. S azzal folytatta az osztályt, kiszolgáltván kinek-kinek a magát.

Engem hagyott legutoljára s mondja: — Itt van, kis Róza, a maga része.

S minthogy elmaradt volna a darab, ha maga el nem vállalja azt a nagy szerepet, melyet Czagányiné ifiasszonynak lett volna kötelessége eljátszani: ime a magáé az ő osztályrésze is, mert az is magáé illeti. S most mondják meg uraim, igazságosari cselekedtem-e?

Az egész társaság kivétel nélkül helyesnek és igazságosnak ítélte Vida ur eljárását, annyival is inkább, mivel minden istenadta nap a színpadon voltam s elfogyhatatlan türelemmel tanultam, s azért az egész társaság elismeréssel és méltánylással volt irántam.

— No, — mondá Vida ur a küldött-höz fordulva, — most már megmondhatja Czagányi ifiasszonynak, mi jutott volna neki osztályrészü, ha játszik.

Természetes, hogy mielőtt Vida ur illeten igazságtételre szánta volna magát, előbb végére járt, nem volt-e Czagányiné csakugyan beteg? De nem volt, mert még aznap ebéd után sétálni ment.

Czagányiné rögtön beadta a lemondását s mondá, hogy hat hét mulva elhagyja a színpadot örökre, haza megy férjével együtt Jászberénybe. Vida ur a fölmondást elfogadta, Czagányinét csakugyan elment, s férje, ugy tetszik, irnok lett a városházánál Jászberényben.

(Folyt. köv.)

Képek a kereszties háborukból.

VI.

Jeruzsálem bevételé.

Nem követhetvén nyomról nyomra a keresztiesek fáradalmas útját, folytassuk a történet följegyzését Jeruzsálem falainál.

Jeruzsálem négy hegyen épült, melyek neve Zion, Akro, Moria és Bezetha.

Jeruzsálemről éjszakra olyan a vidék, mint egy síkság, de északnyugat felé emelkedő. Kelet felé foly a Kidron patak, mely nyaranként rendesen kiszárad s csak a Moria hegyen fakadó Sziloe forrás nyújt kevés sós és kellemetlen ízű vizet. Éjszokról dél felé terjed a Jozsáfát völgye, mintegy 2000 lépésnyi hosszúságban és 400 lépésnyi szélességben. Kelet felé esik a Gezemane kertje a gyönyörű kilátást nyújtó olajfák hegye tövében. Ebben a korban a városnak négy kapuja volt. A város ama részeit, melyek a természettől ninesenek eléggé védve, ketős fal veszi körül, s Zion északnyugati fokán van a Dávid tornyának nevezett vár, mely rendkívül erős. Az itt Omar kalifa által épített mecset is erős falakkal és árkokkal van körítve, s előudvarába hét roppant kapu vezet, mind tornyokkal megerősítve. Belől ismét kerített hely, négyfelől fölvezető kis lépcsővel, mely egy fehér márványkocsiakkal borított udvarra visz, hova csak leoldott saruval szabad bemenni az igazhivőnek is. Ez udvar közepén emelkedik a nyolcszögletű templom, 16 öl magasságú falal, s a világ négy tája felé tekintő négy kapuval, melyek sugar, magas márvány- és porfir-oszlopokon nyugszanak. A templom fala is fehér, padozata pedig tarka márvány, míg a lapos tetőt körbe állított huszonnégy szürke márvány oszlop emeli, a kupolát pedig 16 oszlop. E templom tetejéről nyílik a legszebb kilátás Jeruzsálem egész vidékére.

A mint Iftikhar Eddanlah, az egyiptomi kalifák vezére meghallotta a keresztiesek közeledésének híret, azonnal kiigazította a város falait és tornyait, élelmet, hadiszert halmozott fel s a vidéket sok mérföldnyi kerületben elpusztította, hogy az ellenség se élelmet, se hadjéket ottan ne találjon. A környező városokból is Jeruzsálembe menekülven a lakosok, a védők száma 40,000-t tett, míg a keresztiesek

* L. a. V. U. 11., 12. és 14. számain. E képeink és cikkeink közlését az előtérbe nyomult események miatt kellett félbeszakasztanunk; olvasóink most e sorozat befejezését veszik.

táborában csak 20,000 gyalog és 1500 lovas volt fegyverfogható, habár az öregeket, asszonyokat, sebesülteket és beteget is oda számítva, lehettek annyian, mint az ostromlottak.

1099 jun. 7-én érkezett a kereszties had Jeruzsálem alá, melynek láttára leirhatatlan lelkesedés szállta meg a táborát. Leborultak a földre, azt csókolgatták, hálát adva istennek, hogy a szent várost meglátniok engedte. A fejedelmek Jeruzsálem éjszaki és éjszaknyugoti olda-

falat. De az ostromlottak a belső magasabb fal mögé vonulván, az ellen minden támadás sikertelennek mutatkozott, s a kik ostromhágásokat támasztva a falaknak, fölmerészkedtek, a mélybe taszították.

Be kellett látni, hogy ostromszerek nélkül a várost bevenni nem lehet. De nagy fejtörésbe került, honnan szerezze meg a szükséges fát az ostromszerekhez, Jeruzsálem körül ki lévén irtva a vidék teljesen. Ekkor a vidéket jól

tött pénzből birták nagynehezen fizetni. De mindenki, a ki csak épkezláb volt, segített a munkában, vagy legalább a földet egyengette, sánczkosarakat font stb. Az ostromlók nyugodtan nézték e készületeket, mintha valami felsőbb hatalomra bízták volna a keresztiesek elűzését.

Az a felsőbb hatalom érezte is sujtoló karját csakhamar. A roppant forróságban kiszórt a vidék. A Kidronban nem akadt egy



A KERESZTES HÁBORUKBÓL: JERUZSÁLEM OSTROMA. — (Doré rajza.)

lán szálltak táborba, Gottfried Dávid tornyával szemben, honnan a leghevesebb támadások voltak várhatók. Kelet és dél felől nyitva maradt a város, mert e helyen a hegyek és a szűk völgy nem nyújtottak előnyös állást az ostromlók számára, — csak később jöttek ide egyes csapatok az olajfák hegyének védelmére.

A táborba szállás ötödik napján általános rohamot kockáztattak a zarándokok, s hosszú ekkeseredett harc után elfoglalták a külső kör-

ismerő egy szyriai keresztien elvezette őket Neapolis felé, hol egy völgyben fatörzseket találtak, de nem oly vastagokat és magasokat, mint kívánatos lett volna. Egy barlangban Tankred is fedezett föl gerendákat, melyeket Jeruzsálemnek az egyiptomiak általi ostromlása alatt rejthettek oda.

Most már az ahhoz értők megkezdtek az ostromszerek építését, de a fejedelmek oly szegények voltak, hogy a munka árát csak gyűj-

cepp viz, Sziloe forrása ihatatlan volt, a többi forrást betemették a szaraczenok, úgy hogy hat mérföldnyi távolságból kellett hozatni edényekben és tömlőkben az ivó vizet, mely soha se volt elég s beszerzése is a legnagyobb veszélylyel járt a lesben álló arabok miatt. A lovak és egyéb állatok szomjan epedtek el, halmokban hullván el, s a roppant hőségben dögvészes kipárolgással telítvén meg a levegőt. Később az emberekre is rákerült a sor, nem

tudván árnyat találni sehol a napszúró sugarai ellen. A zarándokok nyakig ásták be magokat a földbe, de az is meleg volt, mint valami kemence. Viz hiányában vért ittak s a köveket nyalták epesztő szomjukban. A jeruzsálemi szomj irtózatóbb volt az antiochiai éhségnél. Sokan a Jordán felé mentek, de többnyire elesetek a törökök fegyverei alatt. Mások, jajveszkelve, hogy se hazájokat meg nem látják többé, se a szent város földére be nem léphet lábok,

melyek nem állhattak volna ellen az egyiptomiak nagyobb tengeri erejének, mely ellenők indult. A genuaiak megérkezése nagy hasznára vált a keresztieseknek. Ezek alkalmasabb eszközökkel bírtak az ostromszerek ácsolásához s jobban is értettek a munkához.

E közben hire jött, hogy két hét alatt egy nagy sereg érkezik Jeruzsálemet az ostrom alul fölmentendő. Ez siettetett az ostromot s a keresztiesek, fölvevén legjobb ruháikat és fegyvereiket,

egyenletesebb, úgy hogy a Jozsáfát völgyébe szögelő bástya tőlük balra esett, a város éjszaki kapuja pedig jobb kéz felé. Bámulva látták másnap a törökök, hogy a keresztiesek nincsenek elébbi helyükön, s azt hitték, hogy végkép elvonnak, — midőn észrevették a tulfelől várfal közelében felállított nagy fatornyokat, melyeknek teteje csapóhidat képezett s átfektethető volt a falakra.

Megkezdődött az ostrom. A keresztiesek



A KERESZTES HÁBORUKBÓL: MURZUFLOSZ TALÁLKOZÁSA DANDOLÓVAL. — (Doré rajza.)

a falakhoz mentek, hogy legalább azokat megcsókolhassák. Ezeket a szaraczenok többnyire kövekkel verték agyon.

E szomorú helyzetben jött a hír, hogy Joppában egy genuai hajóhad kötött ki, élleli szereket, bort, ruhát és egyéb szükségest hozva a keresztieseknek, s hogy a flotta legénysége csatlakozni fog hozzájuk. Mindjárt elibök is ment egy csapat, mely aztán elkalauzolta a genuaiakat a táborig, hátrahagyásával az üres hajóknak,

a fehérbe öltözött püspökökkel élükön, ünnepélyes processióban, szent éneket hangoztatva, fölmentek az olajfák hegyére, hol Remete Péter lelkesítő beszédet tartván, mindnyájan egymás nyakába borultak, megesküdtek, hogy vagy győznek, vagy halnak.

A meghatározott nap előtti éjjelen megváltoztatták a tábor állását, az ostromszereket szét szedték s felállították a város más oldalán, a hol a fal gyengébb volt s alacsonyabb s a föld

köveket és nyilakat röpitettek löszerekeikből a falak felé, de azok ereje megtörtött az ostromoltak által felállított polyvás zsákokon és föld-sánczkosarakon. A falakhoz közelítőket kövek, gerendák és égő nyilak zápora fogadta, forró szurok, meggyújtott kénkő, melyet edényekben, hordókban dobáltak és hengerítették rájuk, lángba borítá hadiszerüket. Sikertelen volt a roham s eredmény nélkül tértek vissza a keresztienek, s csak az örta meg a végképi elesügge-

nem gyakorolhatnak. Négyzseri étkezés levén kiszabva egy napra: ez marad szabályozó továbbra is.

A második „Hurrah“ már kissé emeltebb hangon volt tartva, mint az előbbi. Azután, katonás köszöntéssel sarkon fordulva, Pim káplár és kilenc legénye eltávoztak főtisztjeik elöl, kik ismét sakkjátszmájukba merültek.

Angolaink azonban, negyvenkilenc nap óta — mert ennyi telt már el amaz emlékezetes december 31. óta, a régi naptár szerint, 24 órát számítva egy napnak — hiába várták, hogy Anglia érettek jönjen vagy küldjön. Anglia nagyon el lehetett foglalva. Ösztönözve a francziák csodás sikere által a saharai tenger létrehozása körül, az angolok Uj-Holland közepén dolgoztak egy Földközi-tenger létesítésén. Talán ez elfoglaltatás okozhatta, hogy ennyi idő alatt egyetlen hajó, sem angol, sem más, nem mutatkozott a tenger láthatáron. Angolaink azonban nyugodtan s minden türelmetlenkedés nélkül vártak tovább. A mellett, jól étkezve s kevés

eztek. Csak 36 óra múlva tértek vissza, de kirándulásuk eredményéről senkinek, még Pim káplárnak sem szóltak egy szót sem. Mind a mellett Pim káplár azt vélte kiolvashatni szemekből, hogy meg vannak elégedve. A mellett egy nagy alaku papirt Oliphant őrnagy tele írván, azt Murphy parancsnok aláírta s a 33-dik ezred pecsétével lepecsételve, készen tartották, hogy a láthatáron mutatkozandó legelső hajótól elküldhessék. A levél így volt czimezve:

*Fairfax tengernagynak
a tengerészet első lordjának
az Egyesült-királyságokban.*

Hajó azonban nem mutatkozott, pedig már február 18-ka volt, régi számítás szerint. E nap Murphy ezredes így szólt Oliphant őrnagynak:

— Tudja-e őrnagy, hogy ma minden igazán érdekes angolnak polgári ünnepe van.

— Tudom, ezredes.

— Azt hiszem a különös helyzet, melyben vagyunk, nem gátolhat abban, hogy e királyi évfordulót meg ne ünnepeljük.

sokkal kisebb hangot adtak, mint rendszeren, a mi nem kevésbé bosszantotta angolainkat.

Huszat löttek már. Mikor az utolsó töltényt akarták az ágyu torkába beereszteni, Murphy ezredes intett. A töltő megállt.

— Üres töltény helyett tégy golyót az ágyuba. Szeretném tudni meddig szolgál a lövés.

A káplár egy legénynek intett, s az kis tálcskán egy ágyugolyót húzott a löveghez. A lövés megtörténvén, az ezredes kézi távcsővel kísérte a golyó utját.

— Szent Györgyre! kiálta föl az ezredes.

— Szent Györgyre! az őrnagy is.

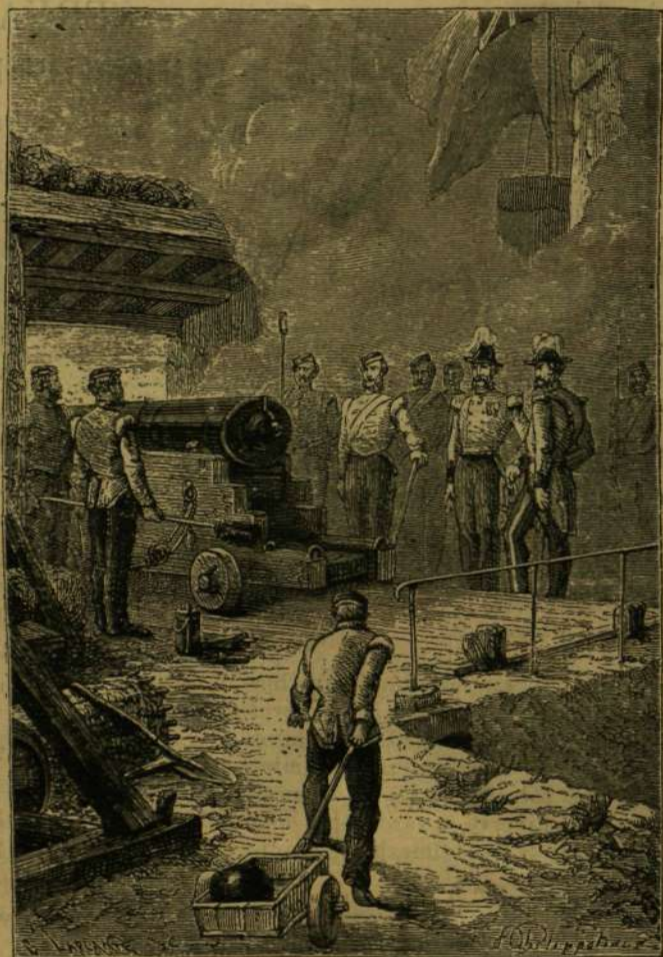
Elképedve álltak mindketten. A golyó röp-tét lehetetlen volt követni, sem azt: hol esik a tengerbe. Oly messzire szolgált ezuttal az ágyu.

— Több mint három mérföld! mondá az ezredes.

De most, a lövésre a távolból egy lövés felelt. Fülök csalódott-e? mindnyájan hallották.



PIM KÁPLÁR, A LEGÉNYEK ELÉN.



AZ ÜDVLÖVÉSEK.

SERVADAC HECTOR VÁNDORLÁSA.

— Én is úgy vagyok meggyőződve.

Egy pohárka portói kiürítése után, ő felsége egészségére, behivatott Pim káplár.

— Pim káplár, szólt a parancsnok; ma február 18-ka van és így ő felsége királyi évfordulója. Pim káplár, 21 ágyulóvetést kell tenni.

— Parancsára, ezredes ur.

Az erőd számos lövegei közül csak egyetlen egy maradt meg a szikla-főton; egy 27 centiméter kaliberű erős ágyu; s ámbár az üdvlövéseket máskor kisebb szájú ágyuból szokták tenni, ezuttal nem volt miből válogatni, mivel a sziget összes tűzereje ez egy darabra volt szorítva. Pim káplár azonnal hozzálátott a parancs foganatba vételéhez. Kiállította a 9 főből álló legényeséget, kiszámolt 21 darab töltényt — s mikor minden készen volt, hirt adott a parancsnoknak, ki az őrnaggyal együtt azonnal megjelent a hely színein.

Az üdvlövések megkezdettek.

A légrétegek, tetemesen kisebb tömörséggel bírván mint a katasztrófa előtt, a lövések

S hogy nem csalódtak: az első lövést még három követte ugyanazon irányból.

Hajó. S talán angol hajó. Talán értők jönnek!

Félóra múlva egy hajó két árbocza tünt föl a láthatáron. Másik félóra múlva már a hajó teste is meglátszott. Nem sokára meg lehetett ismerni, hogy gőz-goelette, ellátva vitorlakkal is. Egyenesen a szigetre felé közeledett, ezt lehetetlen volt félre ismerni.

Murphy, Oliphant, messzelátóikat el sem vették szemekről. Angol hajó-e? azt lesték, a lobogót igyekeztek fölismerni; ámbár nem is kételkedtek abban.

Egyszerre lebecsattották messzelátóikat. Egyszerre mondták, az elkedvetlenedés hangján:

— Orosz lobogó.

Valóban, egy fehér zászló a kék kereszttel, Oroszország lobogója, lengett a közeledő hajó előárboczában.

(Folyt. követc.)

Adriai képek.

Irta Herman Ottó.

Spalato.

A kedves röpülő halak úgy a mint bevezettek, ki is kalauzoltak Sebenico sziklásai közül, s a hajó hamar bontakozott ki abból a szigetes skoglio-csoportból, melyet a nagyobb Izola Zúri úgy védelmez a habok lökései ellen, mint védi a kotló csirkéit a karvaj ellen — önmagát feláldozva.

A daczos sziklahomlok folytonosan kíséri a tengert, s azt kezdjük hinni, hogy az ország egész hosszában talán egy ponton sem száll le a part a tenger színéig, nyiltabb, nyásabb arcuzatot sehol sem ölt magára a vidék, s hogy szegélyző hegyek mögött élettelen, rideg sziklatájuk terjednek el.

A Fjord módra behasított régi Sebenico kikötővel (Porto Sebenico vecchio) szemben nyugotra kifuthat a szem a tengersíkon a láthatárig, odáig, a hol a vizek az ég kupolájával ölelkeznek. E látvány le is szegezi a szemet, mely azután nem szívesen fordul keletnek, a már megszokott sziklakép felé.



Spalato-vidéki férfi.

A tenger csodaszép volt itt; egy habja sem ringott, a hajót csak a gép zakatolása rázkódattatta meg s hallszott a hajókerek moraja, mely oly nagyon emlékeztet a csöndes völgyek malomszavára. A hajó egész népe a fedélzeten volt, s a fizesített vászonernyő alatt folyt az élet öröme, nem törődve azzal, hogy csalfa elem szeszélyének van kitéve.

Az olasz szóból elővette gitárját s alig hogy a hanglálához hozzá fogott, csatlakozott hozzá még néhány utazó földije; pár percz múlva szólt a quartett, oly összevágón, oly lágyan, hogy gyönyörűség volt hallgatni. A dalnak a szerete a legszebb vonása az olasz népek, s ez összefüzi Italia minden gyermekét; úgy a mint a véletlen összehozza őket, a dal legott egyesíti is, s a nápolyi, a lombard, az Abruzzok, a római Campagna gyermeke a dalban olvasztja össze hangját s szívét.

Az öreg kapitány ott hagyta a parancsnoki hidat s egész hélvél játsznai kezdett egy utazó család gyermekeivel. Az elmaradhatatlan angol letelepedett, elővette vöröskötésű könyvét, míg leánya, egy esodafinom arcú szőke Miss, közénk jött a hajó orrára, ott azzal a nyugodt fesztelenséggel, mely e faj tulajdona, letelepedett s bámulatos biztonssággal vászolta a parti hegység képét a könyvébe. Egy rikítóan fehér

síralypár lassu, hajlékony szárnyesapással keringett felettünk.

Ez a hajóselet a csöndes tengeren, — kedves, szelíd kép, melyet elfelejteni nem lehet.

A tengerbe nyuló Punta della Planca azután fordított a hajón, szigetek közé jutottunk, s csakhamar feltárult előttünk a dalmát part legszebb panorámája. Balra az ősrégi Trau az előtte fekvő Bua-szigettel, jobbra már kéklő távolban Alamissa, szemben éppen előttünk Spalato gyönyörű képe.*

Itt a part csakugyan leszáll a tenger színéig s a daczosan ágaskodó sziklák szemlélésében kifárasztott szem, kedvteliséggel nyugszik a szelíd képen.

Diocletian római imperator palotájának épülettömege, melyhez a jelenkor úgy ragasztotta viskóit s szatócsboltjait, mint ragasztotta a feske fészket a ház védő eresze alá — a Jupiter templom csodaszép kupolája intettek felénk, s a mólo sík márványkövezetén csak úgy nyüzsgött a kikötői élet.

Vörös, phrygiai süveg, fez, turbán, — török kaftán, morlák zsákbugyogó s az albán ezerráncu fehér férfiszoknya találkoznak itt. Az esetlen, talpas hegyi morlákasszony, kauricsiga, üveggyöngy, pénz és sorba fűzött, vékony, olajfalevél alakú ezüst ékszerekkel tulterhelve érintkezésbe lép Salóna szép virágával, melyet a népviselet egyszerűsége oly elragadóvá tesz.

S nekem első alkalommal csak pár órára volt Spalato számára! Siettem is a Jupiter templomába, a római építészeti s értetlenül ránk maradt remekébe, melyen a keresztény kultusz szerencsére semmit sem torzított. A csinált virággal felcziczomázott keresztény oltárok szerencsére eltűnöznek e remek épület ünnepélyes félhomályában, melyet a templomi csend oly titkoszerűvé tesz. A pompás márványoszlopok corynthiai fejké oly igazán coreggiói félhomályból tekint le ránk, s a füstbarna kupola eszünkbe hozza a pogány istennek hozott áldozatokat. A nyitott ajtón betóduló napfény nem képes a kupolát megvilágítani, csak sugár-küllöt alkot s visszapattna a márvány talajról. Imádkozó akad mindig, s a midőn az a Salona-vidéki pórnő imádságba merülve lesüti szemét, szigorú szépségével oly kész Madonna, melyen megnyugszik a festész eszményítő ecete is. E szép nők arczában mindig ott van egy bús, lemondó vonás, melyet a nő alárendelt helyzete rajzolt belé — mosolyogni vagy épen nevetni egyet sem láttam sohasem. E vonásnak és jellegnek okozója azután tisztán látható a Spalato-vidéki férfi szemöldök közében, ő nemcsak oly értelembe „ura“ a nőnek, mint „ura“ a magyar pór „kedves lépárjának“, hanem igazán ura, melynek föltétlenül engedelmeskedni tartozik... Még megbámultam azt az óriási oszlopot, nyugvó oroszlánaival, mely a templomot köríti — aztán menni kellett. Későbbben visszakerültem még e vidékre s megnyitott előttem az, a mi a tengeren tovasiető utasnak mindenkoron titok marad. Spalato piszkos, szűk utcáiból kimenekülve, kilépnék az éjszakalettre vezető utra, mely előbb a képzeltető legvadabb sziklavilágban tart, s vadregényességének tetőpontját Clissa várában leli, mely egy merész szirtesúcsan úgy áll, hogy megközelíthetőségét nem is értjük; egy számtalanszor kigyózó keskeny ösvény vezet hozzá, a kis örség számára ösvérháton hordják fel a vizet is. Innen Sigu felé tartva megnyilik a táj, kizöldül minden, s a Cettina folyón túl erdőség köszönt felénk, mely beljebb a Herzegovina felé mind hatalmasabb lesz, s végre mint ő s erdő hirdeti az élet és

* L. a „Vasárnapi Ujság“ 1876. évi 44-dik számát, melyben Spalato látképe, a Diocletian palota kőfalai és a spalato-i főtemplom rajza megjelent.

enyészet, a nagy körfolyam igéit. Az ellentét megkapó. Itt néma sziklavilág, ott a sziklák közé nyomuló első zöldben a Francoelin-fogoly hívogat. A Cettina sok helyen lápokot, mocsarakat alkot, melyeken nádak hajlonganak. E nádasok csak úgy vízhangzanak a madárérettel, főképen az érnek két szakában, tavasszal s őszkor, a mikor a vándormadarak utra kelnek. E vándorok seregesezen pihennek meg a Cettina völgyében s a hápgyva kelő tőkés ruca, a szürke gém, a vörös gém, szárcsa, vízicsirke, sárszalonka, bibicz tömegesen található itt, hogy ezután tovább röpüljenek, — szinte kérdehetnők: „honnán, hova?“

A fürjeknek is kiválóan kedvelt pihenőjük e völgy s a mikor halálra fáradtan inkább lepotyognak mint leereszkednek, az összecsődülő morlákasság rakásszámra öldösi hálójával, bötöl.

A Travnik felőli erdőségekben tanyázik a vadmacska, az őz, a csücsokon a zerge; s a livóni sikon még ma is foly a középkor kedvelt vadászata a kereszen- és fojtó-sólyommal, mint attribútuma a travniki pasa méltóságának.

Itt van élet, mert erre tart a szárazföld közlekedése a tengerrel, s itt ütnek fel tanyát a



Salona-vidéki nő.

Herzegovinából jövő ösvérkaravánok, mielőtt a sziklavilág ösvényeire lépnének.

Egyáltalában e zöldvölgyek igen kedvesek s a dalmát utas úgy vágyik rájuk, mint a Sahara utasa az oázisra.

(Folyt. követc.)

Oroszország mohammedán lakói.

Mióta Oroszország a közép-ázsiai tatár khánágok nagy részét hatalmába kerítette, a fehér csár muzulmán hitű alattvalóinak száma közel tíz millióra szaporodott. Midőn tehát a csár a keresztényesség nevében izent háborút a szultánnak, ezáltal oly tüzet dobott szomszédjának házfedelére, a melyről saját hajléka is könnyen lángot foghat. Tíz millió muzulmán fogja meghallani Oroszországban a padisa szózatát, hogy az „igaz hit“ veszélyben forog, s a próféta lobogóját ki kellett bontani; ennyi mohammedán hitű alattvalóval kellend Oroszországnak leszámolnia, mielőtt az iszlám teljes kiirtására vállalkozhatnék.

Oroszországnak Európában is vannak muzulmán alattvalói; nem is említve a Kaukázus elnyomott vitéz törzseit, ott vannak Krim, Kazán és Asztrakhán tatárjai, kik még mindig Mekka felé fordítják arcukat, mikor imádkoznak. Kazán már egy darab Ázsia; ott az oroszok és tatárok egy es ugyanazon városban élnek együtt

Valódi arabiai 3121
Mokka-kávé legfinomabb minőségben kilo 2 frt.
Czukor II. rendű finomított (Száraz) 64 kr.
 ugyint mindenféle fűszerárak, déli gyümölcs és eszmegék a legkínálóbb minőségben

NÁGEL és FLA
 fűszer-, csemege- és bor-kereskedésben
Budapest, muzeumkör (országút) 35.
 Minden helybeni megrendelés hához szállítatik, vidéki megrendelések is pontosan teljesítenek.
 Árjegyzékek bérmentre megküldetnek.

Nincs többé szeplő, napsütés, sárga arczfolt, redő.
 A szépséget és ifjúságot csak a világhírű
EAU DE LYS DE LOHSE
 szépségítő lillomtej adhatja vissza.
 Ezt a porosz királyi orvosi hatóság megvizsgálta, valamennyi ki-
 tűnő orvos és orvossegély, számos nő és férfi egyet-egyet ismerte el
 hibátlan szépségcsinálóként.
 Ára egy nagy üvegnek 2 frt 50 kr. kisebb 1 frt 30
 egy előnyös nagy üveg 3 frt.
LOHSE POUFRE VELOUTINJE.
 Jól rápad a bőrre, állandó és nem tűnik szembe, finomabb és
 bárszorosabb a rizporálnál, s a bőrnek ragyogó fehérséget köl-
 csönös, fehér vagy rózsaszínű — szökek számára. Sárga (kaciel,
 — barnák számára. Ára egy doboznak 1 frt 80 kr.
LOHSE egészség-szépség lillomtej-szappana, ára 59 kr.
LOHSE Eau balsamique dentifrice, ára 1 frt.
Főraktár: TÖRÖK JÓZSEF ur
 gyógyszerárán Pesten, királyi utca 7. sz. 3311

Mattoni-féle
**BUDAI KIRÁLY-
 KESERÜVIZ**
 készítték
MATTONI és WILLE, BUDAPESTEN
 budai keserűsforrásoknak tulajdonosai.

Mell-, nyak-, gyomorhajójknál
 és általános testi gyöngeségeknél, valamint legjobbnak
 bizonyított erősítőszert gyantán lábbadozásoknál hasz-
 nálható a legnagyobb győgyerejű

Hoff János-féle
 maláta-gyógytápszer,
 mely már oly sokszor kipróbáltatt, hogy a szenvedő
 közönség figyelmét saját jóvoltából ezen gyógyszerre
 felhívjuk.
 Európa majdnem valamennyi uralkodója részéről
 tényleg kitüntetés, Európa leghíresebb orvosi kitü-
 nőségei részéről történt ajánlása és alkalmazása vala-
 mint naponként befolyó számtalan hálynyilatkozat a
Hoff János-féle maláta-gyógytápszer használatát
 folytán történt szerencsés kigyógyulásokról, a legeset-
 hatlanabb bizonyítékai annak valódi értékéről.

Bécs, 1877. március 2. Tisztelt uram!
 Egy meghűlés folytán mellhurutot kaptam, úgy,
 hogy szükségesnek láttam segélyt az Ön készítmé-
 nyénél keresni: vettem 2 üveg maláta kivonat-egész-
 ségi-sört s azt az utasítás szerint használtam. A hurut
 már az első üvegnél megszűnt, s én tehát az Ön va-
 ládli Hoff János-féle maláta-készítményeit mindenkinek
 a legjobbnak ajánlhatom; miután az arannyal nem
 fizethető meg eléggé, oly feltűnő gyorsasággal és ked-
 vezőleg működnek közre az egészség helyreállításában.
 Kérem e soraimat a szenvedő emberiség érdekében a
 lapokban közzé tenni, Jelenleg kérek nékem, egy cso-
 mag malátakivonat-mellzúrkortát küldeni.
 Tisztelettel **Bergmüller Károly,**
 mérnök, Bécsben, IX. Liechtensteingasse.

Csak valódi Hoff János-féle maláta-készítmé-
 nyeket köljünk, melyek a tárgyban bejegyzett véd-
 jégjelző (a főtallal arcképpel) ellátva, miután az
 utasítások nem bírnak győgyerővel, s készítményük
 sem olyan, mint a Hoff János-féle készítményeké.

A valódiság biztosítása mellett!

Dr. Suin de Boutémaré
FOG-PASTAJA,
 1 és 2 csomagokban, ára 70 és 35 kr.
 A fogaknak és foghúsnak legelőszőbb, leg-
 kényelmeseb és legmegbizhatóbb tisztító és fertőtartó szere.

Dr. Béringuier
KORONA - SZESZE,
 (vagy a kölni víz quintessenciája),
 1 üvege ára 1 frt 25 kr. és 75 kr.
 Legkiválóbb minőségben mint
 kitűnő szagos- és mosdó-víz és pompás győgyerejű se-
 gélyszer.

Dr. Borchardt orvostudor
NÖVÉNYSZAPPANA,
 a bőrszűn szépségére, megpróbálva minden
 bőrszenny ellen, valamint különösen sikeres mindennemű
 fűrdőnél. Eredeti csomagokban a 42 kr.

Dr. Béringuier
növényi hajfestő-szere,
 (tokban, keférskével és esztéjével, teljes ké-
 szülék, ára 5 forint.)
 Mint a czélnak csatlakoztatlanul megfelelő és egy-
 általán ártalmatlan; valódiilag fest, minden tetszés szu-
 rintí árnyalatban.

Dr. Béringuier
NÖVÉNYGYÖK-OLAJA,
 megpróbálva mint megbízható és olesó
 szépségítőszere a haj- és szakáll fenntartása, erősítése és szé-
 pítészére s az oly alkalmatlan fejkorpára és bőrmoh-képző-
 dés megakadályozására. Egy üveg 1 forint.

Dr. Hartung
növény-hajkenőcse,
 éllesztő és tápláló nedvek és növény-alkatrészekből a haj-
 növés újraélesztése és föllevenítésére, a 85 kr.

Dr. Lindes tanár
NÖVÉNYI RUDAS-HAJKENŐCSE,
 fokokza a haj fűnyét és ruganyosságát a egytuttal a haj
 szilárdan tartására is alkalmas; egy eredeti darabnak
 ára 50 kr.

Balszamos olajbogyó - szappan,
 mint enyhe, hatályos naponkénti mosdó-sze, még a
 legyöngédebb bőrökölés és gyermekeknek is a leg-
 jobbnak ajánlható.
 Egy eredeti csomagnak ára 35 kr.

Dr. Hartung
Chinahéj-olaja,
 a legjobb chinahéjnak balszamos
 olajokkalif főzéséből, a hajfenntar-
 tása és szépségítésére; a 85 kr.
 Valamennyi főntebb elősorolt szab. cikk valódi minőségben a következő magyarországi raktárakban
 kapható:

LEDER TESTV.
 (I. rendű gyógyszerészek Berlinben)
balszamos földimogyoró-olajszippanuk,
 igen enyhe, szépségítő és frissítő mosdó-sze, különösen
 gyöngéd bőrszűnű hölgyek és gyermekek számára, to-
 vábbá sárga, durva, fölőserpedezett bőri egyéneknek
 1 drb 25 kr., 4 dbt magában foglaló csomag 80 kr.

PESTEN: Török József, gyógyszer, a sz. lélekhez; **Jezovits M.,** gyógyszer, a magy. királyhoz; **Scholz**
János, városi gyógyszer; **Kiss K.,** gyógyszer, a Kigyóhoz; **Szatupa G.,** gyógyszer, a széna-téren; **Wlassik Ed.,**
 gyógyszer, Továbbá **BUDÁN:** az udv. gyógyszerárán, és **Ráth P.,** gyógyszer, Tabánban. **Ó-BUDÁN:** Bakasi A.
 gyógyszer, és **Prochaska J.,** kereskedésben.

Alsó-Kubin: Schlesinger Simon, **Megyer G. A.,** Waudraschek K. **Nemet-Bogán:** Brayer Ad.
Arad: Elias Armin, Goldstein H., **gyógysz.** **Nyiregyháza:** Pavlovits Em.
Rozsnyay M., gyógyszer. **Kecskemét:** Molnár János gyász. **Háttfal Lajos.**
Baja: Kienács és Babics. **Késmárk:** Scherfl Kornél gyász. **Nyitra:** Kovács J., Tombor Kor-
Balassa - Gyarmath: Havas **Komárom:** Belloni A. **női gyógyszer.**
Gyula, gyógyszer. **Léva:** Böhmann E. gyógyszer. **Grozdháza:** Medveczki G. gyógyszer.
Barfa: Tópcser Alb. Th. **Jajpa:** Csorján Sándor. **Pancsova:** Subboticz S. A.
Berettyó-Ujfalu: Vas Jenő. **Liptó-Szt-Miklós:** Baló Lajos. **Pápa:** Bernüller József.
Brezsóbánya: Zórnai G. örök- **Pécs:** Zsolnay E. és V., Zach K.,
közi gyógyszer. **Lőcs:** Klein Sándor. **Jachser testv.,** Kovács gyász.
Csótorny: Kárhás A. **Lugos:** Schlessler Ant. fia. **Gréb János, gyógyszer.**
Czerovitz: Schirach J., Goll **Magy. Fehérváralja:** Steller Nánd.
chovszki J., gyógyszerészes. **Magy. Hradisch:** Grigar F. **Keszler J.,** gyógyszer. **Grosmann**
Dehreczen: Csanak J., Gerbly **Magyar-Óvár:** Czéh S. **Putnok:** Fekete F. gyógyszer. **Szigeth:** Tyrnauer György.
F., Berghofer Istv., dr. Roth- **Mako:** Nagy Adolf, gyógyszer. **Szőhözöl:** Sik László
schneck E., gyógyszer. **Rozsnyó:** Feymann A. **Temesvár:** Jahnér K. M. gyógyszer.
Eger: Piller József. **Mikóvári:** Fogarasy J. **Rózsahegy:** Hammerschmid J. **Emmer F.,** Pecher J. K. gyász.
Esztergom: Budaif M. F. **Miskolc:** Pásztor F., Mahr F. **Sárvíz:** Mike A. gyógyszer. **Trénesz:** Gross Zsigmond.
Eszek: Dienes J. C. gyógyszer. **Sárvíz:** Fekete Kutyá-hoz. **Szeged:** Bauer József, Meák Gy.
Farsert: Hirschl David. **Sárvíz:** Horvitz S. **Szeged:** Fuchs Ignác és fia.
F. Idváry: Nádházi Pál. **Nagy-Bánya:** Haracek József **és fia.** **Székely:** Holmik örv. gyógyszer.
Gyúla: Fischer K. E. **Nagy-Bánya:** Haracek József **és fia.** **Székely:** Holmik örv. gyógyszer.
Gyúla: Vozáry T. gyógyszer. **Nagy-Kálla:** Mandl Salomon. **Székely:** Holmik örv. gyógyszer.
Mérsán: F. gyógyszer. **Nagy-Kálla:** Mandl Salomon. **Székely:** Holmik örv. gyógyszer.
Sárvíz: Neményi F. **Nagy-Kálla:** Mandl Salomon. **Székely:** Holmik örv. gyógyszer.
Gyúla: Örlé Istv. gyógyszer. **Nagy-Károly:** Schöberl K. **Sopron:** Mezey A. gyógyszer. **Re-**
II. Bőszörmény: Lányi M. **Nagy-Kikinda:** Neuhold K. gy. **ckert D. gyógyszer.**
Igló: Háts János. **Nagy-Mihály:** Albrecht E. **Szabadka:** Farkas J. **Szeged:** Fuchs Ignác és fia.
Ipolyás: Winter Sándor. **Nagy-Röze:** Nandrássy A. **Szabolcs:** Guthardt fia.
Kalocsa: Horváth A. gyógyszer. **Nagy-Szénás:** Albrecht A. és **Szabolcs:** Guthardt fia.
Kaposvár: Lajcsák Gy. **Szabolcs:** Albrecht A. és **Szabolcs:** Guthardt fia.
Kassa: Eschwig és fia, Quir- **Szabolcs:** Albrecht A. és **Szabolcs:** Guthardt fia.
feld, Münster Gyula, Sárausz D., **Nagy-Szabolcs:** Heuffel K. F. **Szabolcs:** Guthardt fia.
Szabolcs: Albrecht A. és **Szabolcs:** Guthardt fia. **Szabolcs:** Guthardt fia.

Óvás! Újabb időben ismét — névszerint **Dr. Borchardt** illatos növény-szappanja és **Dr. Suin**
 de **Boutémaré** fogpasztájából — külsőleg családias hasonló, értéktelen hamisítványok
 tűnnek föl; az ilyen csalásokról óvjuk ezikeink fogyasztói egyrészt, hogy magukat kártól megóvjassák, más-
 részent pedig 25 év óta a legjobb hitelnek örvendő készítményeink jó hírnevének érdekében, s kérjük bevásá-
 rásnál pontosan ismeretes eredeti csomagolási módunkra figyelni.

Raymond és Társa, mű- vegyészek, illatszere- gyárók
 és es.k.szab. tulajdonos, Berlinben.



Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: (egész évre - 12 frt, félévre - 6 *); Csopán a VASÁRNAPI UJSÁG: (egész évre - 8 frt, félévre - 4 *); Csopán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: (egész évre - 6 frt, félévre - 3 *).

21. szám. — 1877. Budapest, május 27. XXIV. évfolyam.

BÉSÁN JÓZSEF.
 1816—1878.

Az emberi társaság leghasznosabb tagjai, sőt az emberiség valódi jöltévei kétség-
 kívül azok, a kik szellemi vagy anyagi
 tehetségei ösztöget az emberiség szellemi
 emelésére, értelmi és erkölcsi jobbá lété-
 nek előmozdítására, egyszóval a közmive-
 lődés, a kultúra terjesztésére fordítják. Ezt
 teszi a tudós elméművei, a tanító a zsenge
 szellemek képzése, a művész a szép terjesz-
 tése, a szónok az igazság hirdetése által;
 ezt teszik azok is, a kik nem hathatván
 közvetlenül, saját egyéniségük hatalmával
 a közművelődés terjesztésére, azt közve-
 tőleg, anyagi eszközök által mozdítják elő.
 Ez utóbbiak közé tartozott az 1873-ban
 elhunyt Bésán József is, a ki családátlan
 magányban végezvén be életét, miután
 összes vagyonát pénzzé tette — mintegy
 360 ezer forint értékét egészen közműve-
 lődési célokra hagyományozta, s ezzel
 hazánkban a kultúra oltárán áldozók között
 a legelső sorába emelkedett.

Bésán N. János. A család multjáról, a XVIII. század végeig, keveset lehetett kikutatnunk. A mindenesetre idegen származású Bésán-családnak nálunk fényt és hírnevet Bésán Imrének és Gaal Krisztinának két hős fia: Imre — a József atyja — és ennek testvéröccse Károly szereztek, kik nevéket vitézség és hűség által tették tiszteltté a magyar királyi hadseregében. Bésán Károlyról följegyezte a krónika, hogy kora ifjúságában részt vett a török hadjáratban s jelen volt Belgrad ostrománál,

kitüntette magát a francia forradalom ellen viselt háborúban, s 1805-ben az olasz hadjárat alkalmával St. Pietro-Ingin mellett, mint kapitány a Ferdinánd huszárok élén az ellenség kezei közül kiszabadított egy fél zászlóalj horvátot s megmentette a fogságba került vitéz báró Vécsey ezredes, ki megsebesülvén az ellen kezeibe került. Ezután a hős kapitány nyugalomba lépett csakhamar; de királyának elismerése 1813-ban bárói rangra emelte őt s utódait. Bésán Imre, az alapító édes atyja, élte



BÉSÁN JÓZSEF.

Alkalmi vétel!

1. Angol nyári kelme-ka-
 lapok, elegáns alakú dí-
 vattalok.
 85 kr. **egérfogók** sok egész szá-
 mára. **Naxos késcélesztők,** min-
 denre néve ajánlatos.
 30 kr. **Fülemile** ésséit utasít-
 kódt. **30-60 kr.** Párisi fogkefék,
 Jótallás mel-
 lett a szűcs gyálulása
 ellen.
 60 kr. — 1 frt. **Valdai rinocerosszék,**
 szék, szépen díszítve.
 1. **Életmentő** a mellényben.
 1. **ben, finom pánt** azelőtől.
 25 kr. **Valdai japán rinceos nyár-
 t-egérfogók.**
 1.15, 2 — 3. **Ma beadvár-
 ósárak.**
 1. **Egy lealános tartós man-
 dola-szappan** csak 400
 3.350 — 4. **Ma az ország-
 tunkész** **chignon-fésűk.**
 30 kr. **Győztes**
 palackok.
 1.50. **Amerikai**
 30 kr. **Hoosier**
 60 kr. **Amerikai**
 50 kr. **Amerikai**
 60 kr. **Amerikai**

KERTÉSZ TÓDOR BUDAPEST, Dó olya utca 2. szám.